Motion

1980/81:1405

av Arne Nygren m. fl.
om näringspolitiska insatser i Västerbottens inlandskommuner

Med kraftfulla näringslivsinsatser skulle många av de inlandskommuner i Västerbotten som i dag brottas med vikande sysselsättning och hög arbetslöshet kunna vända avveckling till utveckling.

I inlandsdelarna av Västerbotten finns mycket goda förutsättningar för utveckling – i gruvnäringen, skogsnäringen, turistnäringen och i energisektorn.

Dagens situation

Under 1970-talet har inlandskommunerna i Västerbotten haft en negativ utveckling av sysselsättning och folkmängd. Prognoser fram till 1984 förutspår en fortsatt kraftig minskning av sysselsättningen i jord- och skogsbruksnäringen, i byggverksamheten och i flera kommuner också i tillverkningsindustrin.

Arbetslösheten i kommunerna är också mycket hög. I december månad 1980 fanns i de sju inlandskommunerna nära 2 000 kvarstående arbetssökande utan arbete. I beredskapsarbeten fanns samtidigt nära 500.

Särskilt oroande är den höga ungdomsarbetslösheten. För ungdom under 25 år redovisades följande antal i slutet av december månad 1980:

Lycksele	162
Vilhelmina	128
Storuman	103
Norsjö	107
Dorotea	66
Sorsele	50
Åsele	42

Enligt SCB:s befolkningsstatistik var arbetslösheten så hög som 8,0 % i Sorsele, 7,8 i Dorotea, 6,1 i Vilhelmina och 5,9 i Norsjö.

Krav på aktiv näringspolitik

I Västerbottens inlandskommuner har 1970-talet inte inneburit den vändning från avveckling till utveckling som tycktes möjlig under årtiondets första del. Den statliga lokaliseringspolitiken verkade hoppingivande i början på 1970-talet, men den har inte utvecklats i samma takt under de senaste åren.

1970-talet blev dystert för samtliga kommuner. Befolkningstalen minskade i alla kommuner. Totalt har antalet invånare i de sju kommunerna under årtiondet minskat med nära 3 000. Fördelat på kommuner ser utvecklingen ut så här:

	1970	1980	–
Lycksele	14 803	14 490	– 313
Vilhelmina	8 712	8 678	– 34
Storuman	8 777	8 331	– 446
Norsjö	10 872	10 031	– 841
Dorotea	4 118	3 966	– 152
Sorsele	4 306	3 920	– 386
Åsele	5 323	4 720	– 603

Om denna negativa förändring av sysselsättning och folkmängd skall kunna åtgärdas under 1980-talet krävs mycket kraftfulla näringspolitiska insatser i denna del av Västerbotten. Två av tre viktiga förutsättningar för en utveckling finns: tillgången på råvara och tillgången på ledig arbetskraft. Vad som saknas är en kraftfull och aktiv näringspolitik från statens sida.

Lovande mineralfynd

Gruvindustrin är en näring av stor betydelse för Västerbottens inland. Skellefteåfältets gruvor i Norsjö och Lycksele och gruvan i Stekenjokk i Vilhelmina har haft stor betydelse i berörda kommuner. De senare åren har ytterligare lovande mineralfynd gjorts av Bolidenbolaget i Norsjö och Lycksele kommuner och av SGU i det s. k. nickelstråket, som sträcker sig in i Lycksele och Åsele kommuner, likaså av SGU i Storuman, Sorsele och Lycksele (volframfyndigheterna). I Sorsele och Storuman har också gjorda uranfyndigheter visat sig innehålla volfram och molybden.

En utveckling av pågående prospekteringsarbeten kunde, betydligt snabbare än beräknat, leda fram till en utbyggd gruvindustri i Västerbottens inlandskommuner. De arbeten som bedrivs av nämnden för statens gruvegendom (NSG), för att få klarhet om mineralfynden, måste få prioritet i anslagsgivningen de närmaste åren. En brytning av volfram och nickel kunde få stor betydelse för den svenska mineralförsörjningen, och den kunde ge betydande ny sysselsättning i Västerbottens inlandskommuner.

Hopp om torvbrytning

Inlandets tillgångar av torv, som visat sig brytvärd i bl. a. gränstrakten mellan Vilhelmina och Storuman, är en annan hoppingivande resurs som kräver målmedvetna insatser från staten och berörda kommuner för att rätt tillvaratas. Genom utvecklingsfonden i Västerbotten har en planering gjorts

för vidareförädling av skogsråvaran i länet. Det är viktigt, inte minst för inlandskommunerna, att de förslag om en ökad vidareförädling så nära råvarans avverkningsplats som möjligt kan åtgärdas. Västerbotten bör vara ett län att satsa på med de åtgärder som statens industriverk i dagarna lämnat förslag om för en ökad svensk vidareförädling av skogen.

I kommunerna Dorotea, Vilhelmina, Storuman och Sorsele finns goda möjligheter att utveckla fjällturistnäringen och därmed skapa en ökad sysselsättning i delar av inlandet där andra näringspolitiska åtgärder är i det närmaste obefintliga. Statens turistråd bör få möjlighet att göra insatser som företagits av rekreationsberedningen. Regeringen och luftfartsverket bör medverka till att Gunnarns flygplats upplåts för turistchartertrafik.

Snabba insatser nödvändiga

Exemplen visar att den negativa trenden för sysselsättning och befolkningsutveckling i Västerbottens inland är möjlig att åtgärda med aktiva näringspolitiska insatser från regeringens sida. Berörda myndigheter måste också engageras i ett utvecklingsarbete på näringslivsområdet i de berörda kommunerna.

Men åtgärderna måste vidtas mycket skyndsamt, då inte minst den höga ungdomsarbetslösheten utgör ett akut hot om en ny flyttvåg av ung arbetskraft från denna del av Norrland.

Ett bevis för att det måste bedömas som nödvändigt att prioritera inlandskommunerna i Västerbotten när det gäller åtgärder från statens sida är följande redovisning av sysselsättningssituationen. För att nå rikets sysselsättningsgrad 1984 behövs följande antal arbetstillfällen i kommunerna:

Lycksele	503
Vilhelmina	334
Storuman	416
Norsjö	503
Dorotea	240
Sorsele	240
Åsele	219

Totalt alltså ett behov av i runt tal 2 500 nya arbetstillfällen i dessa kommuner för att nå riksjämlikhet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behov av snabba näringspolitiska insatser i Västerbottens inlandskommuner.

Stockholm den 26 januari 1981

ARNE NYGREN (s)

GEORG ANDERSSON (s) LILLY HANSSON (s)

HAGAR NORMARK (s) ROLAND BRÄNNSTRÖM (s)